

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

Om den svenska pappers-, massa- och sågverksindustrin
Juni 2011

Kvartalsrapporten – Så går det för skogsindustrin

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Kvartalsrapporten kommer ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns även på: www.skogsindustrierna.org/Sa_gar_det_for_Skogsindustrin

Sammanfattning

- Trots produktionsökningar för sågade trävaror, massa och papper är nivåerna inte tillbaka på de som gällde före den ekonomiska krisen, varken i EU eller i Sverige.
- Stark krona och allt dyrare virkesråvara pressar lönsamheten i Sverige.
- Skogsindustrins exportvärde steg fem procent första kvartalet, betydligt lägre än den totala exporten.
- Investeringarna stiger i massa- och pappersindustrin och går tillbaka i sågverksindustrin.

Sågade trävaror

- Sågverken i Sverige får nu, som en följd av stark krona och dyr råvara, anpassa sig till en situation med försämrad konkurrenskraft jämfört med stora delar av omvärlden.
- Den svenska marknaden uppvisar god efterfrågan.
- Efterfrågan på flera av de stora exportmarknaderna utvecklas relativt svagt, främst p.g.a. fortsatt låg byggaktivitet.

Papper & Massa

- Massamarknaden fortsatt stark med ökade leveranser och höjda priser.
- Efterfrågan i Europa på grafiska papper har minskat, med undantag för marginell ökning för tidningspapper.

- Sveriges pappers- och massaproduktion har ökat hittills i år, men exportutvecklingen är svag.
- Leveranser av papper till den inhemska svenska marknaden fortsätter att minska.
- Splittrad prisbild på papperskvaliteter.

Fokus på Japan, Nordafrika och Mellanöstern

Sågverk

- Nordafrika, Mellanöstern och Japan är tillsammans de största utomeuropeiska marknaderna för sågverken, och de står för mer än 30 procent av den svenska exporten.
- Händelserna i dessa länder har skapat ökad osäkerhet om efterfrågeutvecklingen, men huvudscenariot är att påverkan blir begränsad.
- Nordafrika/Mellanöstern-regionen bedöms fortfarande som en högtintressant och snabbt växande framtidsmarknad.

Papper & massa

- För den svenska massa- och pappersindustrin är dessa marknader generellt betydligt mindre, men för enskilda kvaliteter är marknaderna viktiga.

Innehållsförteckning

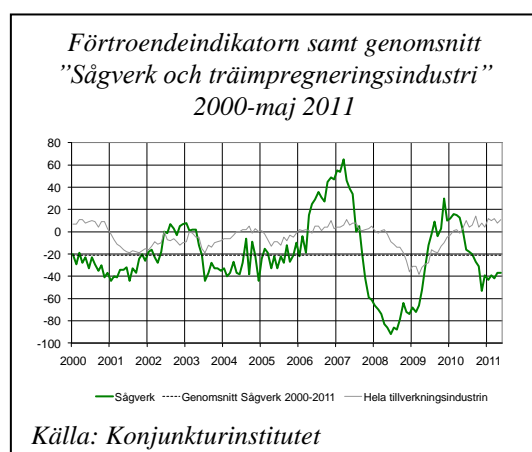
- Sågade trävaror, s. 2
- Massa, s. 5
- Papper, s. 8
- Råvara: Sveriges export och import av sågtimmer och massaved, s. 10
- Sysselsättning, s. 11
- Skogsindustrin jämfört med andra branscher, s. 11
- Fokus på Japan, Nordafrika och Mellanöstern, s. 13

Sågade trävaror

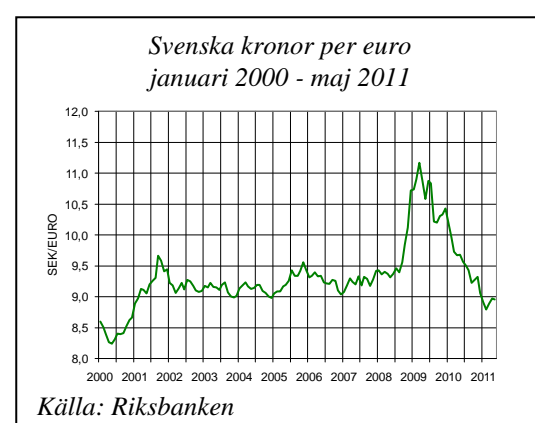
- Relativt högt utbud påverkar marknadsbalansen då efterfrågan är begränsad. Vårsäsongen har inte riktigt blivit vad sågverken hoppats på.
- Stark krona och höga råvarukostnader pressar lönsamheten.
- Byggaktiviteten på de flesta huvudmarknaderna fortfarande låg.
- Händelserna i Nordafrika har endast haft begränsad påverkan på leveranserna från Sverige under första kvartalet.

lågkonjunkturen. Det kan tolkas som att vårsäsongen inte riktigt blivit vad sågverken hoppats på. Byggaktiviteten på de flesta huvudmarknaderna är fortfarande låg samtidigt som osäkerheterna och riskerna i den ekonomiska återhämtningen har ökat under de senaste månaderna. De osäkerheter som skapats på grund av händelserna i Nordafrika och Japan kan också ha påverkat bedömningen av marknadsläget.

Kronan har varit fortsatt stark, om än inte riktigt på samma rekordnivåer som tidigare i år. Detta är negativt för sågverkens konkurrenskraft.

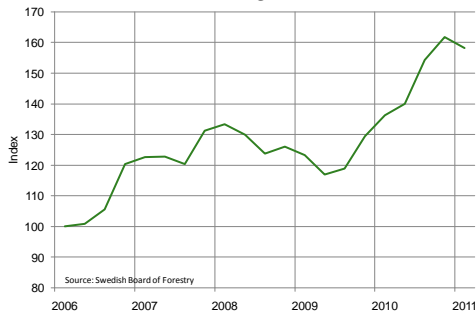

Sågverken är för närvarande mitt i den period på året då efterfrågan och leveranserna är som högst. Konjunkturinstitutets förtroendeindikator ligger emellertid sedan slutet av förra året relativt stabilt på en nivå under genomsnittet även om läget bedöms som mindre dåligt än under senaste

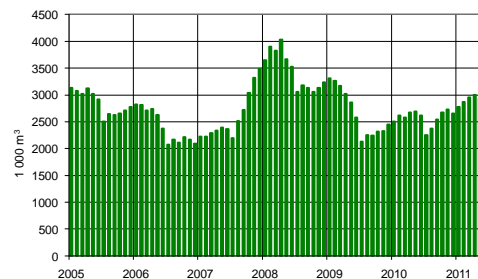
Råvarusituationen är också fortsatt ansträngd i stora delar av landet. Visserligen är tillgången på råvara under våren ganska god, men kostnaden är fortsatt hög.

Prisutveckling för timmer fritt skogsbilväg 2006-2010. Hela Sverige. Leveransvirke*

*Underlaget motsvarar ca 10 procent av förbrukningen av svenskt timmer.
Källa: Skogsstyrelsen. Bearbetning av Skogsindustrierna.

Lagret av sågade trävaror vid sågverk januari 2005 - maj 2011

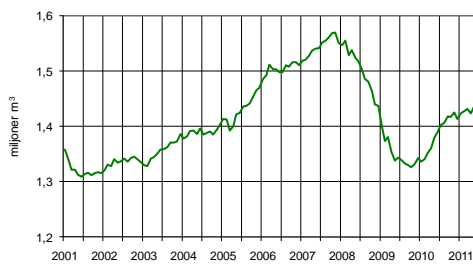
Rekordhöga leveranser till Tyskland

Under första kvartalet 2011 ökade leveranserna från svenska sågverk med en procent jämfört med samma period förra året. Exportleveranserna, som tappade under fjolåret, ökade med fem procent medan leveranserna till den svenska marknaden backade med fyra procent.

Produktionsökningen planar ut

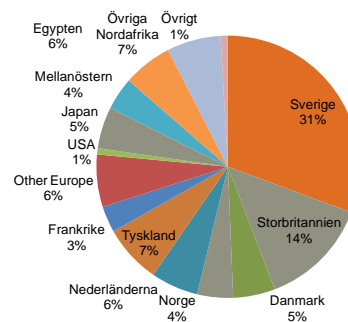
Under januari till maj 2011 producerades ca 7,5 miljoner m³ sågade trävaror i Sverige. Det är en ökning med fyra procent jämfört med samma period 2010.

Produktion av sågade trävaror i Sverige per månad 2000 - maj 2011, glidande 12 månaders medelvärde

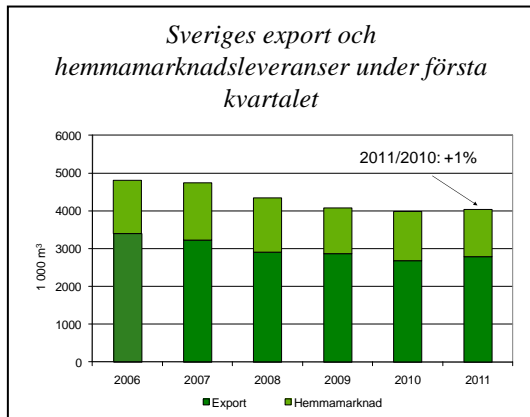
Varulagret hos de svenska sågverken var i slutet av maj tio procent högre än samma tid förra året. Bilden nedan visar hur lagret successivt har ökat sedan 2009, men har långt kvar till den höga nivån under 2008.

Svenska sågverks leveranser januari-mars 2011. Fördelning per marknad

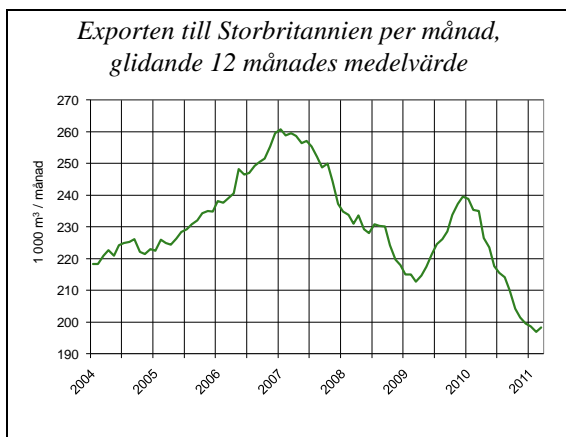

Källa: SCB

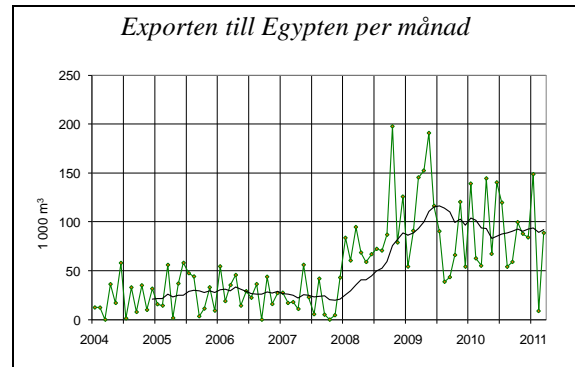
Som framgår av diagrammet nedan är volymerna fortfarande betydligt lägre än före lågkonjunkturen. Rekordåret 2006 var leveranserna under första kvartalet 16 procent högre.

Europaleveranserna ökade med en procent under första kvartalet. Vårt största exportland Storbritannien fortsatte att minska sina volymer medan exporten till Tyskland ökade med hela 23 procent. Inte sedan 1999 har exporten till Tyskland varit så hög under en enskild månad som den var i mars i år.

Exporten till Asien har sedan förra året visat positiv utveckling. Under första kvartalet var orsaken främst en mycket kraftig volymökning till Japan. Leveranserna hade då inte börjat påverkas av jordbävningkatastrofen i Japan. Volymer till Kina är fortfarande små – under perioden stod de för mindre än en procent av den totala exporten från Sverige – men procentuellt sett var ändå ökningen stark under första kvartalet. Även exporten till Mellanöstern har utvecklats positivt, trots oroligheterna i regionen.

Mer anmärkningsvärt är att exportvolymerna till Nordafrika minskade med endast sex procent under första kvartalet jämfört med samma period förra året. Statistiken visar att både januari och mars blev så starka leveransmånader att de nästa helt kompenserade bortfallet i februari då det nästan inte exporterades trävaror alls till Egypten.

Exporterad volym sågade och hyvlade trävaror januari – mars 2011 samt procentuell förändring

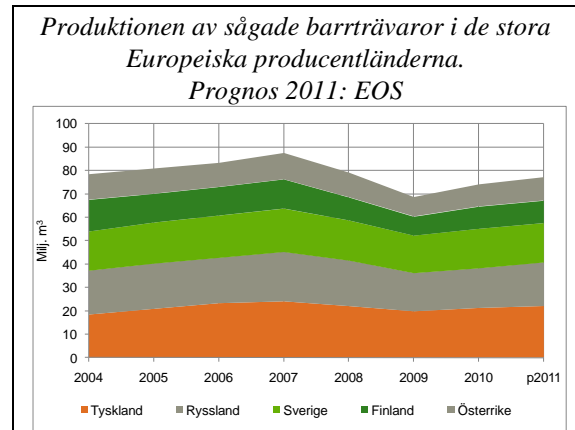
	Sågat och hyvlat (1 000 m ³) 2011	Förändring jämfört med 2010
Storbritannien	550	-3%
Danmark	210	3%
Norge	179	-13%
Nederländerna	237	5%
Tyskland	292	23%
Frankrike	131	0%
Övr. Europa	262	-1%
Europa totalt	1861	1%
USA	31	94%
Japan	208	55%
Mellanöstern	163	38%
Egypten	246	-4%
Övr. Afrika	269	-8%
Övrigt	37	59%
Totalt	2815	5%

Källa: SCB

Högt utbud och begränsad efterfrågan i Europa

Som vi beskrev i förra kvartalsrapporten ökar efterfrågan och handeln med trävaror sedan förra året. Återhämtningstakten varierar dock; efterfrågan är fortfarande klart dämpad i Europa och USA medan flera tillväxtmarknader ökar kraftigt.

Om vi tittar närmare på Europa verkar det som att utbudet sedan förra hösten ökar något mer än efterfrågan, vilken hämmas av den fortsatt låga byggaktiviteten. Enligt färsk prognos från den Europeiska sågverksorganisationen EOS ökar utbudet i de stora producentländerna i år med omkring fyra procent, efter att förra året ökat med åtta procent. Det skulle betyda en total produktionsökning 2009-2011 med 12 procent. Som framgår av diagrammet nedan har produktionen emellertid fortfarande en bit kvar till nivåerna från rekordåret 2007.

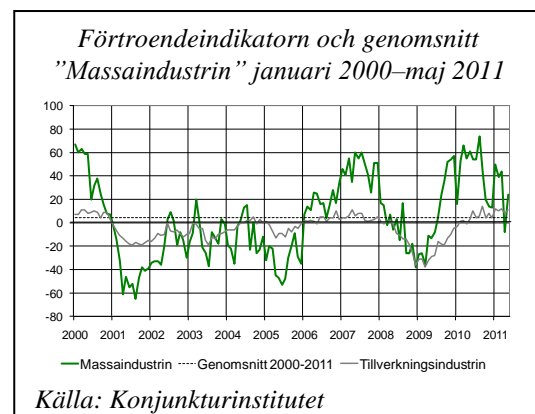

Massa

- Fortsatt stark massamarknad.
- Sveriges produktion och export stiger.
- Höjt massapris.

Massamarknaden har varit fortsatt stark under våren, med leveransökningar och fortsatta prishöjningar.

Efter en nedgång i april i massaindustrins förtroendeindikator steg den på nytt i maj, enligt Konjunkturinstitutets barometerenkät. Indikatorn ligger över sitt historiska genomsnitt, och är också något starkare än för tillverkningsindustrin totalt. Orderstocken och färdigvarulagren är på tillfredsställande nivåer, och försäljningspriserna har stigit.

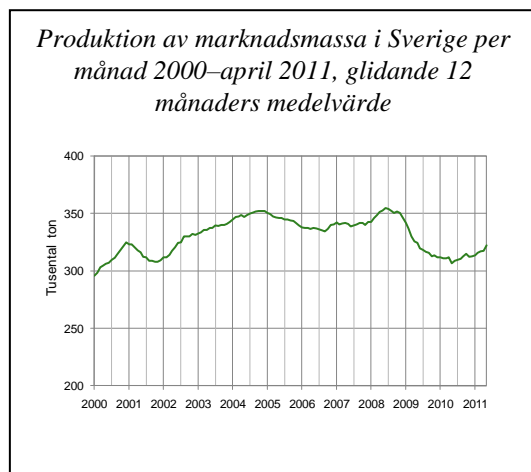

Produktion och leveranser av massa¹

Massaproduktionen i Sverige har utvecklats väl under årets fyra första månader, och produktionen har stigit med nio procent till 1,3 miljoner ton. Jämförelsen blir dock överdrivet positiv av att svenska massabruk tappade produktion i samband med arbetsmarknadskonflikten (mellan Pappers och Skogsindustrierna) i april 2010. Med normal nivå på produktionen i april 2010 hade öknings-takten blivit två à tre procentenheter lägre.

Exporten av massa för perioden har stigit med två procent till 1,1 miljoner ton. (Även för export-utvecklingen störs jämförelsen av förra årets arbetsmarknadskonflikt, men här görs inga justeringar i talen.) Exporten till EU sjönk med en procent för årets första fyra månader. Nedgången i export till huvudmarknaden EU har mer än kompenseras av uppgång till Asien, dit leveranserna steg med 24 procent. Framförallt ökade leveranserna till Kina, men volymerna är alltjämnt små.

Trots en viss uppgång sedan bottenläget för ett år sedan är lagren av massa² hos tillverkarna fortsatt relativt låga.

Internationellt

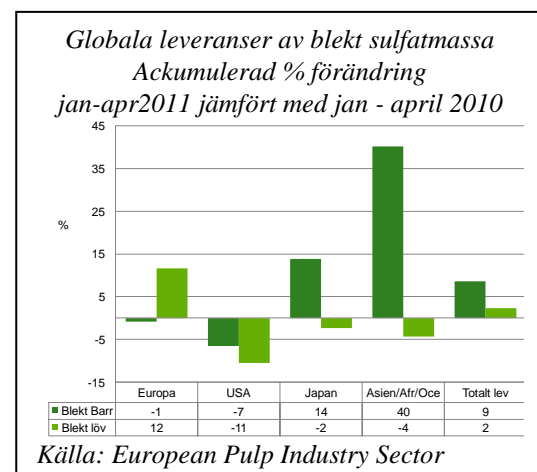
¹ I denna rapport behandlar vi enbart den massa som säljs på den öppna marknaden, till skillnad från massa som tillverkas för brukens egen pappersproduktion.

² Här avses enbart kemisk massa.

Massaleveranserna³ globalt har stigit med nära sex procent under årets fyra första månader. Till Europa, världens största massamarknad, liksom till Japan, steg leveranserna i samma takt, medan de gått tillbaka till USA. Leveranserna till Japan tycks inte ha påverkats av skador på massa- och pappersbruk till följd av jordbävningen och tsunamin i mars; se sidan 13.

Den största leveransökningen har skett till Asien, i huvudsak genom god efterfrågan och stora leveranser till Kina; leveranserna till Kina kan variera starkt från månad till månad, då efterfrågemönstret med lagerförändringar och bedömningar av framtida prisändringar kan ge sådana effekter.

Lagren av pappersmassa hos tillverkarna globalt har under året pendlat på en något högre nivå än andra halvåret 2010, som i sin tur var en uppgång jämfört den mycket låga nivå som följde den ekonomiska krisen. Balanssituationen mellan utbud och efterfrågan är starkare för barrmassa än för lövmassa, vilket bland annat visas i jämförelsevis lägre lager för barr- än för lövmassa.

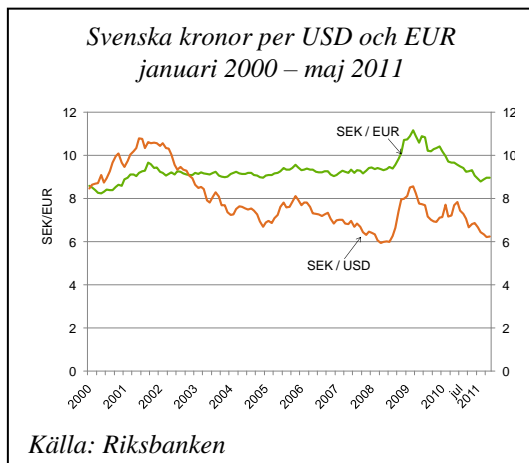

Priset på massa

Massapriset i dollar (här avses blekt barrsulfatmassa i Västeuropa) har höjts två gånger i år och var i maj 1010 USD. Sett i längre perspektiv har

³ Här avses blekt sulfatmassa, som är den dominerande kvaliteten av kemisk massa.

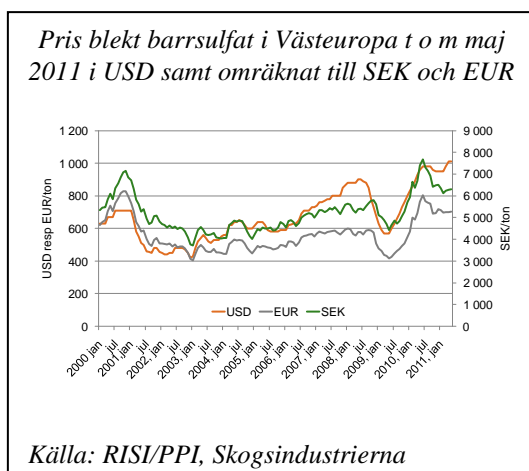
priset – med undantag för månaderna runt årsskiftet 2010/2011 – stigit sedan första halvåret 2009. För de svenska tillverkarna har intäkterna, omräknat till svenska kronor, sjunkit från toppnivån för ett år sedan, på grund av den starkare kronkursen. Köparna i Europa har till följd av den starkare euron mot dollarn haft i stort oförändrade priser hittills i år.

Massatillverkarnas lönsamhet påverkas negativt förutom av starkt kronkurs också av höjda priser på vedråvara och kemikalier.

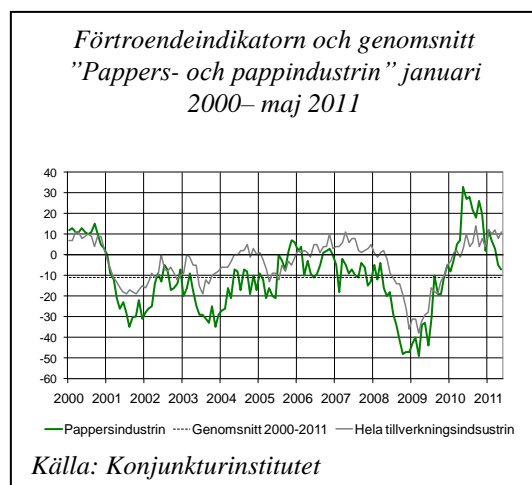
Flera tillverkare har aviserat prisökning från och med 1 juni, mot bakgrund av god efterfrågan och låga lager. Tillsammans med den på sista tiden svagare euron skulle det betyda en kostnadsökning för de europeiska förbrukarna.

Papper

- Svensk pappersproduktion har ökat, men har lägre ökningstakt än i övriga EU.
- Dämpad efterfrågan i Europa på flera tryckpapperskvaliteter.
- Sveriges pappersexport till EU har gått tillbaka, men har ökat till Asien, bl.a. Kina.

Enligt Konjunkturinstitutet har förtroendeindikatorn för pappersindustrin i Sverige trendmässigt sjunkit under det senaste året från historiskt stark nivå. Indikatorn ligger fortfarande över sitt historiska genomsnitt, men har sjunkit under nivån för tillverkningsindustrin totalt. Det är framförallt ordersituationen som bedöms otillfredsställande, och flera företag bedömer orderstocken som för liten. Orderläget avspeglar den inbromsande efterfrågökningen på framförallt grafiska papper som vi kan notera.

Produktion och leveranser

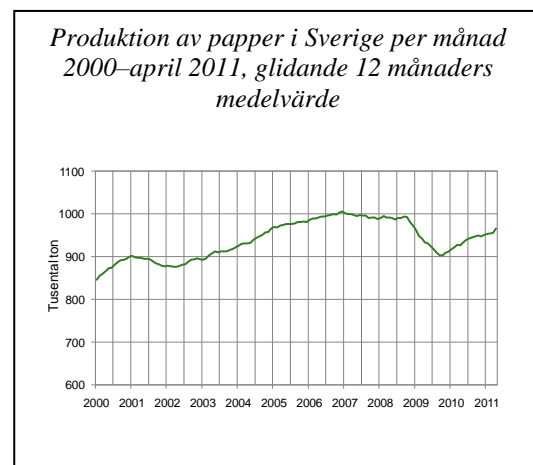
Pappersproduktionen i Sverige har utvecklats väl och visar en stigande trend sedan tredje kvartalet 2009. Under de fyra första månaderna i år steg produktionen med nära fem procent. Jämförelsen blir dock överdrivet positiv av att produktion gick förlorad under den arbetsmarknadskonflikt som drabbade pappers- och massaindustrin vid avtalsrörelsen 2010. Utan konflikten hade ökningstakten varit någon procentenhet lägre.

Trots ökningen är produktionen på årsbas inte tillbaka på de nivåer som gällde i mitten av 2000-talet; skillnaden är uppemot en halv miljon ton, vilket motsvarar årsproduktionen på två medelstora pappersmaskiner. Produktionen av grafiskt papper ökade med två procent. Eftersom bruk med tillverkning av förpackningsmaterial var uttagna i strejk förra året blir jämförelsen för dessa kvaliteter missvisande och redovisas inte.

Den svenska exporten av papper steg marginellt; även här blir jämförelsen missvisande till följd av arbetsmarknadskonflikten. Med hänsyn tagen till bortfallet skulle den svenska exporten ha minskat under årets fyra första månader jämfört med föregående år.

Pappersleveranserna till EU sjönk med 0,5 procent. Länderna i det forna Östeuropa svarar för åtta procent av den export som går till EU med Polen som det största mottagarlandet. Till dessa länder steg exporten med åtta procent, vilket betyder fortsatta exportökningar, om än i lägre takt. Exporten till Asien ökade med åtta procent, där exporten till Kina står för mer än 20 procent av leveranserna.

Pappersleveranser till den svenska marknaden visade en fortsatt nedgång under årets första fyra månader. En allt större andel av papperskonsumtionen i Sverige består av import, dominerat av förpackningsmaterial och kontorspapper från Finland och Tyskland.

Papperspriser

Priserna på pappersprodukter i Tyskland höjdes stegvis år 2010 för merparten av papperslagen. Sedan årsskiftet har prisutvecklingen varit splittrad, med uppgång för vissa kvaliteter och stillestånd eller tillbakagång för andra. Tyskland är Sveriges enskilt största exportmarknad för papper sammantaget, och prisutvecklingen där får tjäna som en indikator på marknadsläget och på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser. Prisutvecklingen kan dock vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina.

Höjda råvarupriser har bidragit till behovet av bättre priser på färdigvaror. Den underliggande marknadsbalansen som påverkar prisrörelserna påverkas också av importtryck från andra regioner, exempelvis vad gäller kraftliner från USA, tidningspapper från Kanada och finpapper från Kina. Hur importen utvecklas påverkas av växelkursen.

Den starkare svenska kronan medför att de svenska tillverkarna inte får ut hela prishöjningen för sin försäljning vid omräkning till svenska kronor.

Grafiska papper

Sedan den stora prishöjningen på tidningspapper i början av året har priserna legat stilla. Stora kapacitetsneddragningar har förbättrat marknadsbalansen. Priserna är dock inte tillbaka på de nivåer som gällde före prisetfallen i samband med den ekonomiska krisen. Även för magasinsspapper har priserna legat stilla sedan höjningarna med sex à åtta procent vid årsskiftet. För finpapper är priserna i stort oförändrade sedan tredje kvartalet 2010.

Förpackningsmaterial

För returfiberbaserad kartong har en mindre prisökning genomförts senaste månaderna. För wellmaterial har en stegvis prishöjning genomförts för returfiberbaserad s.k. testliner sedan bottenläget i början av 2009, medan motsvarande prishöjning på färskfiberbaserad oblekt s.k. kraftliner – som är den kvalitet som dominerar i tillverkningen i Sverige – har brutits och priset har sjunkit med fem procent sedan slutet av 2010. För bestrukna kraftliner har dock prishöjningar genomförts.

För säckpapper har god efterfrågan och god marknadsbalans gett förutsättningar för prishöjningar om sex à åtta procent andra kvartalet. (Källa: RISI.)

Internationellt

Pappersproduktion

Pappersproduktionen för medlemsländerna inom CEPI⁴, den europeiska branschorganisationen, har under årets första kvartal ökat med tre procent jämfört med samma period 2010. Ökningstakten har mattats efter förra årets kraftiga rekyl uppåt i produktion efter den ekonomiska krisen 2008 – 2009. De senaste 12 månaderna har inom CEPI 95 miljoner ton papper producerats, vilket är åtta miljoner ton lägre än toppnivån år 2007.

I de större tillverkningsländerna inom CEPI, Tyskland och Finland, steg produktionen med tre respektive sex procent under första kvartalet. Sveriges pappersproduktion hade då ökat med två procent.

Den amerikanska pappersproduktionen ökade med 0,3 procent, medan den kanadensiska fortsatte tillbakagången – produktionen minskade med fem procent första kvartalet. I Kina var tillväxttakten fortsatt mycket hög: 14 procent för årets första tre månader.

Produktionen av grafiska papper och förpackningspapper har stigit i samma takt, omkring 2,5 procent, men inom dessa breda kvalitetsområden är bilden splittrad. Tidningspapper och bestrukna magasinsspapper och finpapper har ökat jämförelsevis starkt, medan obestrukna tryckpapper gått tillbaka. Det kan röra sig om substitution mellan kvaliteter eftersom prisskillnader har utjämnats.

Inom förpackningsmaterial har ökningen varit svag för wellmaterial, medan kartong och förpackningspapper – bl. a. säckpapper – visat en

⁴ I CEPI ingår följande länder: Belgien, Finland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Österrike

starkare ökning. För hygienpapper noteras en liten nedgång i produktionen för årets första kvartal.

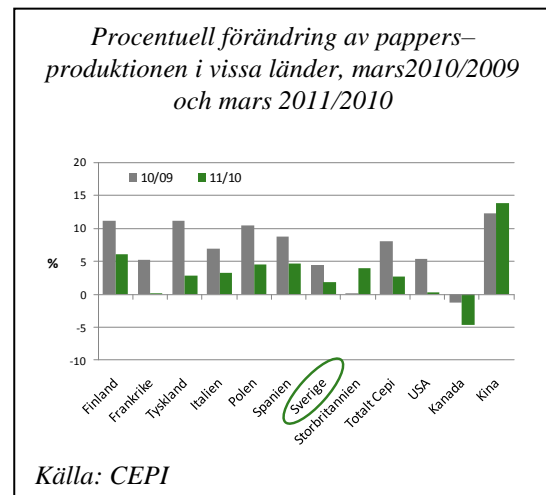
Efterfrågan

Det finns ännu ingen samlad bild av efterfrågeutvecklingen hittills i år. Den information som finns för grafiska papper tyder på att styrkan i återhämtning under 2010 har mattats. Efterfrågan på tidningspapper i Europa ökade marginellt under årets fyra första månader jämfört med samma period föregående år. Leveranserna till länder utanför Europa har gått tillbaka. Efterfrågan på tidskriftspapper sammantaget i Europa har sjunkit med drygt en procent. Leveranserna till marknader utanför Europa, som svarar för en femtedel av de europeiska tillverkarnas totala leveranser, har fortsatt att öka starkt.

Efter förra årets ökning har efterfrågan i Europa på så kallat träfritt tryckpapper, bland annat kontorspapper, gått tillbaka med nära sex procent. De europeiska tillverkarnas leveranser till länder utanför Europa har fortsatt att öka; de svarar för

en femtedel av de europeiska tillverkarnas totala leveranser.

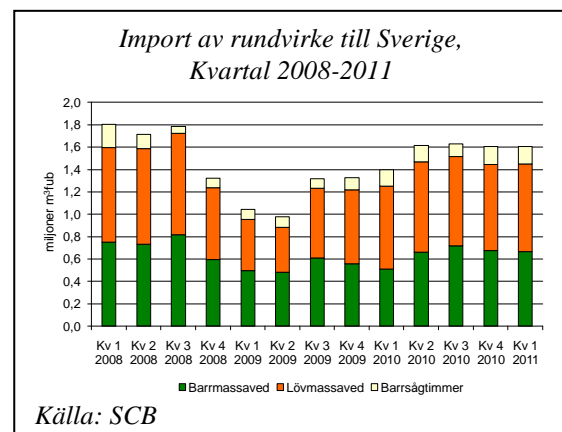
För kartong var marknadsläget starkt under 2010, och efterfrågan i Europa har ökat med två procent under första kvartalet 2011.

Råvara: Sveriges export och import av sågtimmer och massaved

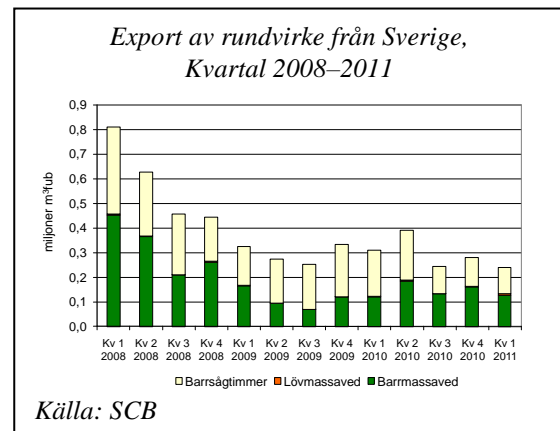
Försiktigt ökande import

Importen av rundvirke under första kvartalet 2011 var 1,6 miljoner m³, 15 procent mer än samma period förra året. Därmed fortsätter den långsamma återhämtningen av virkesimporten som bottnade 2009. Framför allt är det importen av barmmassaved som har ökat.

Rundvirkesexport

Exporten av rundvirke uppvisar en motsatt trend och minskar successivt. Första kvartalets export var 23 procent lägre än förra året.

Sysselsättning

Den ekonomiska och finansiella krisen under 2008 – 2009 fick stora effekter på arbetsmarknad och sysselsättning. I Sverige aviserade många massa- och pappersbruk neddragning av personal under 2008, medan de aviserade neddragningarna i sågverksindustrin tog fart först under 2009. Under 2010 minskade aviseringarna mycket starkt, men även under 2011 har aviseringar av neddragningar fortsatt.

År 2008 var sammanlagt nära 37 000 anställda i sågverks-, massa och pappersindustrin, enligt SCB:s statistik Företagens ekonomi. Det var en minskning med 700 personer jämfört med året innan, vilket var en lägre nedgång än vad som noterats under flera tidigare år. År 2009 minskade antalet anställda kraftigt, eller med över 2 300 personer till drygt 34 000. Flera av de tidigare lagda varslen genomfördes då. Anställda i massa- och pappersindustrin minskade med drygt 1 400 och i sågverksindustrin med nära 900.

Skogsindustrin jämfört med andra branscher – exportvärde och investeringar

- Exportvärde – lägre ökningstakt för skogsindustriprodukter än för exporten totalt.
- Investeringarna stiger i massa- och pappersindustrin och går tillbaka i sågverksindustrin.

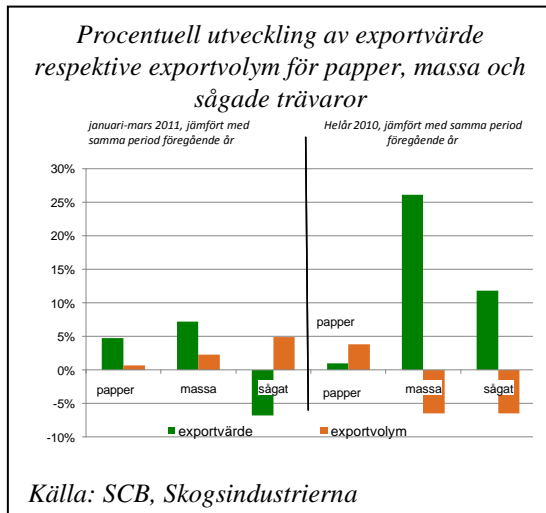
Skogsindustrins exportvärde ökade mindre än varuexporten totalt

Återhämtningen av den svenska exporten fortsätter starkt och under första kvartalet steg

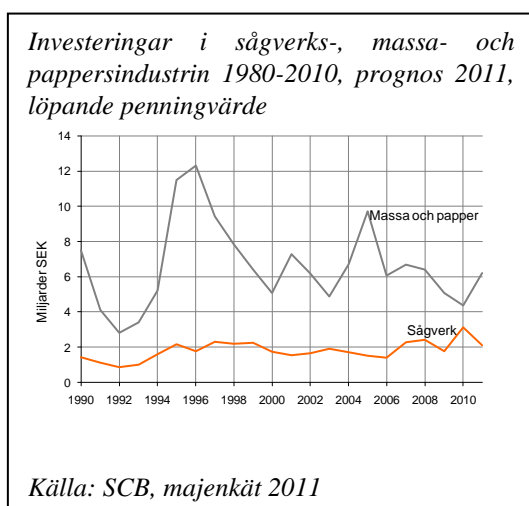
exporten med 17 procent. För skogsindustriprodukter var ökningstakten lägre, fem procent. Exportvärdet utvecklades mycket olika i de olika delbranscherna: för sågade trävaror gick exportvärdet tillbaka med sju procent, för massa steg exportvärdet med sju procent, medan exportvärdet för papper steg med fyra procent.

I följande diagram visas den procentuella förändringen av exportvärde respektive exportvolym för januari - mars 2011 jämfört med motsvarande period 2010 (vänstra delen) och för helåret 2010 jämfört med 2009 (högra delen).

Priseffekten på exportvärdet framgår tydligt, första kvartalet var prisutvecklingen för papper och massa starkare än volymutvecklingen, medan för sågade trävaror gällde det omvända.

Exportvärdets utveckling för andra produktområden varierade: verkstadsvaror (last- och personbilar, maskiner, elektrovaror) steg med 26 procent medan kemivaror (inkl. läkemedel) ökade med en procent och mineralvaror (järn, stål, järnmalm) visade en uppgång med 36 procent.

Investeringarna ökar i massa- och pappersindustrin men går tillbaka i sågverksindustrin

Den svenska industrin planerar att investera nära 60 miljarder kronor under 2011 enligt SCB:s senaste investeringsenkät i maj 2011. Det ger en 11 procentig höjning av investeringsvolymen jämfört med föregående år.

De flesta industribranscherna väntas öka sina investeringsvolymerna under 2011. Särskilt stora investeringsökningar väntas i stål- och metallverk och elektronikvaruindustrin, medan bilindustrins investeringar går tillbaka.

I sågverksindustrin går investeringarna tillbaka i takt med färdigställandet av två nya sågverk. I massa- och pappersindustrin stiger investeringarna; de avser främst energirelaterade åtgärder. Investeringarna i sågverken beräknas uppgå till 2,1 miljarder kronor 2011 och i massa- och pappersindustrin till 6,1 miljarder.

Skogsindustrins andel av de totala industriinvesteringarna har under de senaste fem åren legat tämligen stabilt på 17 procent. Det är en lägre nivå än under 1980-talet och första hälften av 1990-talet.

Fokus på Japan, Nordafrika och Mellanöstern

Japan

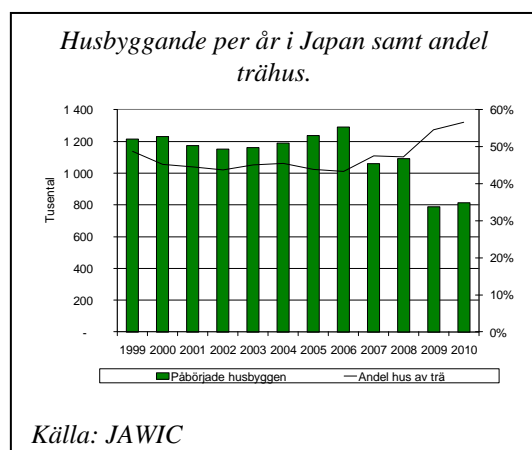
- Svårbedömd påverkan på trävarumarknaden av jordbävningen i Japan.
- Snabb återstart av pappersproduktionen efter jordbävningen och tsunamin.
- Sveriges leveranser av papper och massa till Japan små.

Trävaror

Jordbävningkatastrofen i Japan den 11 mars drabbade landets nordöstra del med full kraft. Effekten för de drabbade är förstås oerhörd. Frågan här är hur händelsen kan komma att påverka marknaden för trä. I ett första skede behövdes tillfälliga bostäder för de hemlösa. 60 000 bostäder ska ha beställts för att levereras redan från och med maj. Olika typer av träkonstruktioner passar visserligen för detta ändamål, men i ett globalt perspektiv handlar det ändå om små volymer trä.

Det finns olika uppskattningar av hur många hus som helt eller delvis har förstörts. En bedömning är att det finns ett behov av 100 000 – 150 000 nya hus. På lite sikt – kanske i slutet av året - ökar därmed behovet av byggmaterial.

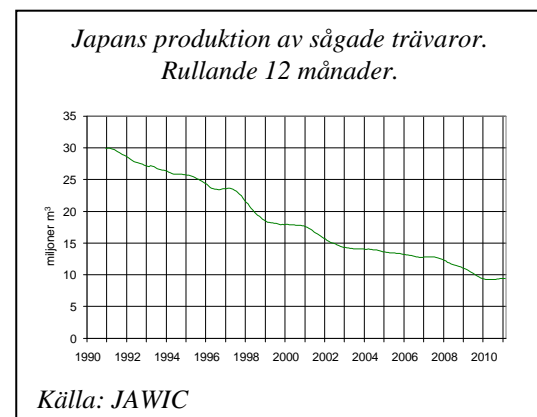
Satt i relation till normal byggaktivitet i Japan blir det ändå tydligt att det inte handlar om någon enorm procentuell ökning. Diagrammet nedan visar att 2009 och 2010 har det byggts ca 800 000 hus i Japan.

Förutsatt att byggnationen i övriga Japan inte påverkas negativt skulle alltså uppbyggandet efter katastrofen innebära en ökning med ca 15 procent nya hus fördelat på några år; kanske fem procent per år från och med slutet av 2011. Man kan även notera att trots behovet av återuppbyggnad kommer inte antal byggstarter i närheten av nivån före 2007.

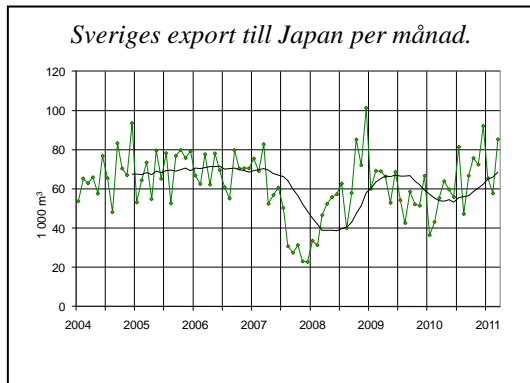
Det är ändå troligt att katastrofen innebär ett visst ökat behov av att importera trä, åtminstone från slutet av året.

En intressant trend, som också framgår av diagrammet ovan, är att andelen trähus i Japan har ökat under de senaste åren.

Japan har stolta traditioner när det gäller sågverksindustri. Fram till nittioalet var produktionen kring 30 miljoner kubikmeter per år, alltså nästan dubbelt så mycket som den svenska produktionen. Minskningen sedan dess har emellertid varit dramatisk och nu produceras bara ca 10 miljoner kubikmeter.

Importen, som särskilt under 90-talet ökade kraftigt, var 2010 6,2 miljoner kubikmeter, varav 750 000 kubikmeter kom från Sverige.

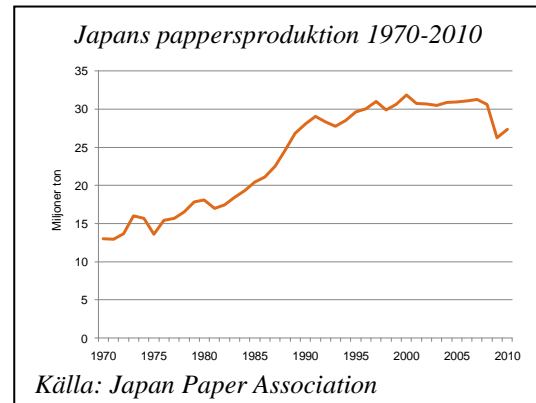

Papper, massa, returpapper

Bakgrund och produktion

Japan är sedan lång tid ett av de länder som har högst konsumtion av papper och papp per invånare. Den uppgick förra året till 216 kilo (kan jämföras med 209 kilo i Sverige). Tillverkningen av papper och papp har sedan mitten av 1990-talet varit i storleksordningen 30 miljoner ton (nära tre gånger så stor produktion som i Sverige). Produktionen sjönk kraftigt i samband med den globala finanskrisen och recessionen 2009, men återhämtade sig förra året, dock inte tillbaka till nivån som gällde före krisen.

Återhämtningen i produktionen har fortsatt i år, men hejdades av jordbävningen och tsunamin i början av mars, då produktion motsvarande uppemot en femtedel eller drygt fem miljoner årston papper och papp skadades. En stor del av produktionen kunde snabbt återstartas under mars och april, och nu (början av juni) återstår två bruk med en årsproduktion om drygt en miljon ton med planerad successiv återstart senare i år eller med osäkerhet om när och om återstart kan ske. Produktionen vid de bruk som återupptagit tillverkningen störs av bristande tillgång till elenergi till följd av bortfall genom det skadade kärnkraftverket.

Tillverkningen av papper i Japan sker till största delen vid s.k. integrerade massa- och pappersbruk (pappersbruket tillverkar pappersmassa för eget behov i direkt anslutning till pappersbruket). I flera fall har även massatillverkningen skadats, och även mottagningsmöjligheter för virkesråvara har behövt repareras.

Råvara

Japans egna skogstillgångar är otillräckliga för att försörja massaindustrin med virkesråvara, och huvuddelen importerar från i första hand Australien, Chile, Sydafrika och Vietnam. Även pappersmassa importerar, främst från Kanada och USA. Endast mellan en och två procent av Japans massaimport kommer från Sverige.

Returpapper är en större råvara än färsk massa i papperstillverkningen, och användningen har ökat över tid. Japan har länge haft stor insamling av returpapper, och år 2010 insamlades 78 procent av det använda papperet för ny papperstillverkning. Japan är en betydande exportör av returpapper, och den helt dominerande mottagaren är Kina.

Japan självförsörjande på papper

Japan har varit och är starkt självförsörjande på papper och papp. Importen har under flera år legat mellan 1,3 och 1,8 miljoner ton, motsvarande i storleksordningen fem procent av konsumtionen, och dominerats av skriv- och tryckpapper. Under 2010 var Indonesien, USA och Kina de länder som hade störst leveranser till Japan. Fem procent av importen kom från Sverige. Japans export är något lägre än importen, 1,0 – 1,5 miljoner ton, och består huvudsakligen av skriv- och tryckpapper. De största exportländerna är Kina och Australien.

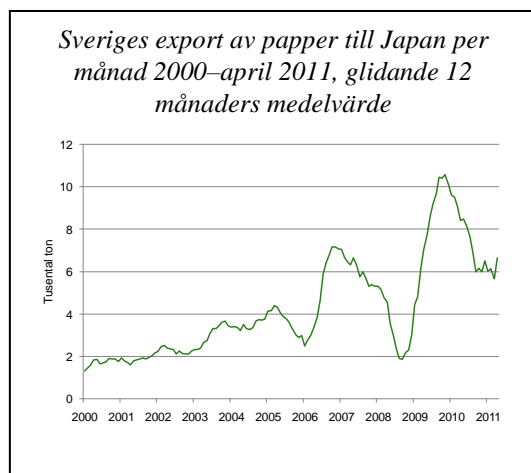
Konsumtion

Den ekonomiska situationen i Japan har varit nedpressad under många år, och den inhemska förbrukningen av papper och papp har stagnerat och sjönk kraftigt – med nio procent – under 2009. En svag rekyl noterades 2010, men för 2011 är utsikterna svaga. Som i flera andra länder minskar konsumtionen av tidningspapper och övriga skriv- och tryckpapper till följd av bl a minskad cirkulation av tidningar och övergång till elektroniska media. Konsumtionen av mjukpapper har legat på stabil nivå, medan förbrukningen av kartong för hushållsförpackningar visar viss ökning.

Till följd av den sviktande konsumtionen har tillverkningen i Japan under senare år lidit av överkapacitet; vissa företag har således producerat 20 – 25 procent under kapacitet. Starkt ökad importefterfrågan till den japanska marknaden på grund av bortfall av produktion är därför knappast att förutse. Papper och kartong som används i samband med byggnation kan få ökad efterfrågan när bostäder, andra byggnader och infrastruktur skall återuppbyggas.

Sveriges leveranser

Som framgått tidigare är Sveriges leveranser till den japanska marknaden små. I storleksordningen en procent av exporten av papper går till Japan. Fastän andelen fortfarande är liten har den ökat under 2000-talet, möjligen som ett led i företagets satsningar på export utanför Europa som kompensation för den sviktande efterfrågan på huvudmarknaden Europa. Pappersexporten domineras av magasinsspapper.

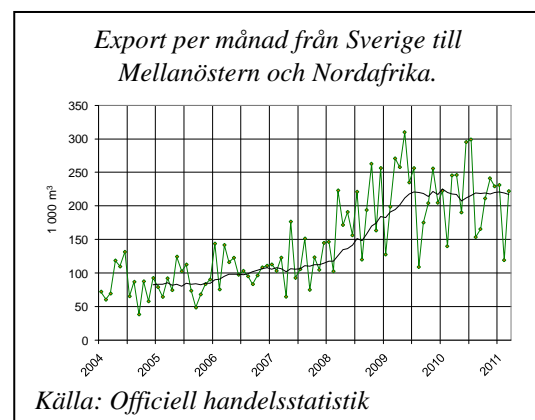
Av massaexporten svarar Japan för mindre än en procent. Exporten domineras av sulfatmassa, men som andel av exporten är Japan en mera betydelsefull marknad för mekanisk massa.

Nordafrika och Mellanöstern

- **Länderna i Nordafrika och Mellanöstern starkt importberoende av skogsindustriprodukter**
- **Fortsatt hög export av trävaror till Nordafrika och Mellanöstern**
- **Normalisering av trävaruleveranser till Egypten.**
- **Sveriges leveranser av massa och papper överlag små, men för enskilda kvaliteter är dessa marknader viktiga.**

Sågade trävaror

Revolutionerna i Nordafrika och de oroligheter som följde innebar att exporten till den största marknaden Egypten var i närmast obefintlig i februari. Statistiken visar dock att leveranserna till övriga länder i området i stort upprätthållits väl under perioden. Man kan även konstatera att redan i mars var leveranserna till Egypten tillbaka på gott och väl normal nivå. Sannolikt är dock den underliggande konsumtionen inte tillbaka fullt ut, vilket innebär att volymerna till Nordafrika och Mellanöstern ändå kommer att bli något lägre i år än vad företagen budgeterat.

Svensk export till regionen har haft en fantastisk utveckling och den trenden ser ut att fortsätta även om det blir en liten minskning i år. Det gäller fortfarande att det finns ett oerhört stort byggbehov i många av regionens länder med tanke på den stora, växande unga befolkningen. Regimerna i dessa länder har höga förväntningar på sig att ”leverera” boende. Det kommer att byggas och det är positivt för trävaruhandeln.

Papper och massa

Produktion

Länderna i Nordafrika och Mellanöstern är starkt importberoende av papper. Hela två tredjedelar av pappersförbrukningen säkerställs genom import. Konsumtionen av papper per capita är låg, i genomsnitt 35 kg i Mellanöstern och 21 kg i Nordafrika. Produktionen av papper i Nordafrika var 2009 1,5 miljon ton med Egypten som det största producentlandet. Länderna i Mellanöstern producerade sammantaget 2,6 miljoner ton, med Iran och Saudiarabien som de största tillverkningsländerna. Produktionen domineras av förpackningsmaterial. Sammantaget tillverkas omkring en procent av allt papper i världen i denna region, som har fem procent av världens befolkning.

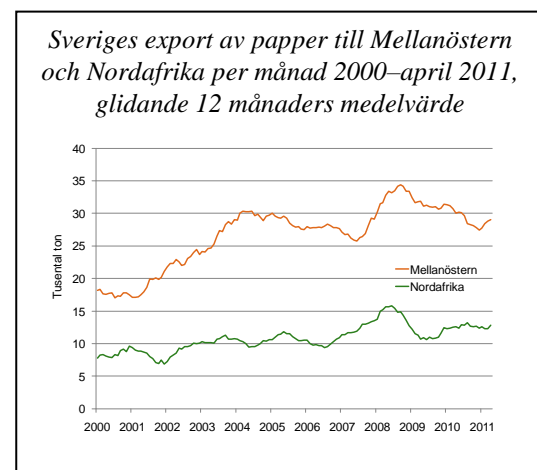
Sveriges leveranser av papper

Omkring fyra procent av Sveriges pappersexport går till länderna i Mellanöstern med Saudiarabien, Israel och Mellanöstern som största mottagare. Tidningspapper och kartong för hushållsförpackningar utgör nästan hälften av exporten.

Hittills i år har exporten till Mellanöstern utvecklats mycket väl med en ökning av 16 procent till och med april jämfört med de fyra första månaderna förra året.

Till länderna i Nordafrika med Marocko och Egypten som största mottagarländer går omkring 1,5 – 2 procent av Sveriges pappersexport. För förpackningspapper och särskilt säckpapper är länderna i Nordafrika viktigare som marknad; de tar emot 10 – 12 procent av exporten av säckpapper.

Till länderna i Nordafrika har exporten stigit med elva procent de fyra första månaderna 2011 jämfört med 2010. Leveranserna till Egypten och Tunisien noterade en svacka under februari – mars, men är i april tillbaka på högre nivåer.

Sveriges leveranser av massa

I Mellanöstern och Nordafrika är det Iran och Marocko som har egen massatillverkning, dock i blygsamma volymer. Övriga länder är helt beroende av import av massa (och i förekommande fall returpapper) för sin pappers-tillverkning. Av Sveriges massaexport går omkring två procent till Mellanöstern och mindre än en procent till Nordafrika. Iran och Israel respektive Egypten och Marocko är de största mottagarländerna.

Om svensk skogsindustri

Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste basindustrier. Av svensk industris sysselsättning, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för 10 – 12 procent. Andelen av den svenska varuexporten är 11 procent, vilket motsvarade 129 miljarder kronor år 2010. Den svenska skogsindustrin är starkt exportinriktad. Av massa- och pappersproduktionen exporteras över 85 procent, och motsvarande för sågade trävaror är nära 70 procent. Sverige är världens näst största exportör sammanlagt av papper, pappersmassa och sågade trävaror.

Om branschorganisationen Skogsindustrierna

Skogsindustrierna är massa- och pappers- samt den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder drygt 50 massa- och papperstillverkare i sammanlagt 25 företag/koncerner och ca 140 sågverk inom ett 70-tal företag/koncerner. Organisationens uppgift är att stärka företagets konkurrenskraft och verka för en ökad användning av skogsbaserade produkter.

Om Kvartalsrapporten ”Så går det för skogsindustrin”

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Kvartalsrapporten kommer ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns på: www.skogsindustrierna.org/Sa_gar_det_for_Skogsindustrin.

Kontakt:

Marianne Svensén
Skogsindustrierna
Box 55525
102 04 Stockholm
marianne.svensen@skogsindustrierna.org
Telefon: +46 706 05 99 97